

GÖRÜŞLER DERGİSİNDE ARIF NİHAT ASYA

*Saadettin YILDIZ**

ÖZET

Adana Halkevi'nin yayın organı olan Görüşler 1937-1946 yılları arasında yayımlanmış, derginin 42 sayısı (4-45) Arif Nihat'ın yönetiminde çıkmıştır. Yaklaşık 9 yıllık süre içinde 91 sayı çıkarılabilen Görüşler, özellikle Adana ve çevresinde dönemin önemli kültür ve sanat dergilerinden biri olmuştur.

Öğretmenlik hayatının yarısından fazlasını Adana'da geçiren Arif Nihat, Görüşler'de hem yönetici, hem yazar, hem de üstad olarak önemli hizmetler vermiştir.

Dergide Arif Nihat'ın toplam 40 yazısı yayımlanmıştır. Bunların 20'si değişik kitaplarına alınırken 20 adedi dergi sayfalarında kalmıştır. Kitaplarına alınmayan yazıların çok belirgin bir ortak özelliği yoktur.

Anahtar Kelimeler

Arif Nihat Asya (A.A., Asya), Görüşler, Dergi, Adana, Adana Halkevi.

1-Görüşler Dergisi:

Görüşler dergisi, Adana Halkevi'nin yayın organı olarak, Nisan 1937-Temmuz 1946 tarihleri arasında yayımlanmış olan önemli bir dergidir. Dergi, Yunus Kâzım Köni'nin yönetiminde yayın hayatına girmiş, Birinci Teşrin (Ekim) 1937'de çıkan 4.sayıdan Mayıs 1942 tarihinde çıkan 45.sayıya kadar (45.sayı dahil toplam 42 sayı) Arif Nihat Asya tarafından yönetilmiştir. Derginin yönetimi zaman zaman el değiştirmiştir. Yönetim kadrosu gözden geçirildiğinde şöyle bir tablo ortaya çıkmaktadır:

* Doç. Dr., Girne Amerikan Üniversitesi Eğitim Fakültesi TDE Öğretmenliği Bölümü
/ saadettinyildiz@gmail.com

1. - 3.sayılar: Yunus Kâzım Köni (ilk sayıda, Yazı İşlerini İdare Eden; 2. ve 3. sayılarda “Neşriyatı İdare Eden)
4. - 14.sayılar: Arif Nihat Asya (Neşriyatı İdare Eden)
- 15.-21.sayılar: Arif Nihat (Mesul Müdür), Vehbi Evinç (Yazı İşleri Çevirgeni)
- 22.-41.sayılar: Arif Nihat Asya (Yayın Direktörü), Rasim Göknel (Yazı İşleri Direktörü)
- 42.-45.sayılar: Arif Nihat (Yayın Direktörü), Osman Sümer (Yazı İşleri Direktörü)
- 46.-78.sayılar: Avukat Kemal Çelik (Mes’ul Müdür), Vehbi Evinç (Yazı İşleri Müdürü)
- 79.-91: sayılar: Kemal Çelik (Neşriyat Müdürü), Dil ve Edebiyat Komitesi (Yazı İşlerini İdare Eden)

Dergi, 9 yıl 3 aylık süre içinde 91 sayı çıkabilmiştir. Ancak, 14 defa iki ayda bir, 2 defa da dört ayda bir çıktığına göre toplam 20 sayı telafi edilmiş, 21 ay da hiç çıkmamıştır. Bu durumda toplam 111 aylık bir süre içinde 70 adet dergi yayımlanabilmiştir. 1937-1942 arasındaki Temmuz ve Ağustos aylarında yayına ara verilmiş, bunun dışında bazı aylarda da aksamalar yaşanmıştır.

Derginin çıkış seyri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Ay/Yıl	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946
OCAK	-	7	13-14	24	31	40-41	X**	X*	73	X*
ŞUBAT	-	8	15	X*	32	42	X**	61-62	74	85-86
MART	-	9	16	25-26	33	43	48-51	63	X*	87
NİSAN	1	10	17	27	34	44	52	X*	75-76	X**
MAYIS	2	11	18	-	35	45	53	64-65	X*	X**
HAZ.	3	-	19	-	36	-	54	66	77-78	X**
TEM.	-	-	-	-	-	-	55	X*	X*	88-91
AĞU.	-	-	-	-	-	-	X*	67-68	79-80	-
EYL.	-	-	X*	28	37	-	56-57	X*	81	-
EKİM	4	-	20-21	29	38	46	X*	69-70	X*	-
KASIM	5	12	22	-	39	47	58-59	71	82-83	-
ARA.	6	X*	23	30	X*	X**	60	72	84	-
TOPLAM	6	6	9	6	9	7	8	8	8	3

*İki ayda bir sayı çıkmış.

**Dört ayda bir sayı çıkmış

Görüşler Dergisi, çok sayıda şiir, mensur şiir ve kitap değerlendirmesinin yanında, Halkevlerinin genel politikasına uygun olarak, Çukurova yöresinin folkloru, halk edebiyatı, turistik değerleri, tarihî ve arkeolojik kaynakları, yörede yayımlanan kitaplar vb konularda yazılar yayımlamıştır. Bu yazılardan bazılarının hayli dikkatli araştırma ve incelemelere dayandığı görülmektedir.

Derginin yazı kadrosundaki bazı isimler şunlardır:

Ahmet Uğur Çaylı, Ali Hadi Okan, Ali Rıza Yalman (Yalman Yalın), Ali Ulvi Anay, Âliye Aşarlı, Aydın Gün (Arif Nihat'ın Bayrak şiirini Adana'nın kurtuluşunda okuyan öğrencisi), Aziz Eryalaz, Celâl Sâhir Mutter, Cengiz Turhan, Dr.İslamoğlu Münif, Ekrem Erkmen, Emin Faik Üstün, Enver Aydın, Falih Rıfıkı Atay, Galip Güvendik, Halil Albay, Hamid Salih Asyalı, Hasan Turan, İbrahim Akdoğan, İbrahim Tekeli, İbrahim Zeki Burdurlu, İrenoğlu Kam (Ali Kublay), Kasım Ener, Kemal Sadık Göğçeli (Yaşar Kemal. Ayrıca şu imzaları da görülmektedir: Kemal Sadık, Kemal Sadık Yaşar, Göğçeli, Kemal S. Göğçeli), Mustafa Bekir Demirkıran, M.Bakşi, M.Naci Ecer, Naci Kum, Nazım Tarhan, Necati Ersoy, Nevzat Görenver, Nihat Tangüder, Ömer Erdoğan, Prof.Suud K. Yetkin, Rasim Göknel, Refik Fikret Sağnak (edebiyat öğretmeni, Arif Nihat'ın en yakın arkadaşısıdır), Rıza Salih Saray, Sabiha Kadri, Sabri Dil, Sait Toraman, Selahattin Batu, Selami Asyalı, Şevki Berker, Şükran Kurdakul, Taha Toros, Terzi H. Şaşırılmaz, Vasıf Canbay, Vehbi Evinç, Yunus Kâzım Köni, Zihni Ardiç, Ziya Aydın.¹

Derginin başlığında ve sayfa düzeninde belli bir şekil bulunmadığı gibi, başlığın altında yer alan alt başlıklarda da istikrar yoktur. Kiminde “Adana Halkevi tarafından ayda bir çıkarılır”(S.1), kiminde “Adana Halkevi” (S.35), kiminde “Adana Halkevi Kültür Dergisi” (S.88-91) gibi alt başlıklar yer almakta, kiminde de herhangi bir yazı bulunmamaktadır (S.46).

¹ Bu isimlerden bazıları sonraki yıllarda kayda değer bir varlık gösterememişlerse de, yazı kadrosunun profilini ortaya koymak amacıyla listeye alınmışlardır.

2-Arif Nihat'ın Adana Yılları

Arif Nihat 1927 yılı sonunda İstanbul Yüksek Muallim Mektebi Edebiyat Zümresinden mezun oldu ve Mart 1928'de Adana Erkek Lisesi Muallim Muavinliğine atandı; göreve başlamadı. Fakat atanmış olması dolayısıyla 439 Sayılı Kanunun 4. Maddesi gereğince bir yıl stajyerliğini geçirmiş sayılarak,² Maarif Vekâleti Orta Tedrisat Müdürlüğü'nün 15 Eylül 1928 gün ve Şb.2/173 sayılı Kararnamesi ile Adana Erkek Muallim Mektebi Edebiyat Muallimliğine “naklen” atandı. 8 Aralık 1931 tarihinde Adana Erkek Lisesi Edebiyat Muallimliğine nakledildi. 1942 Eylülüne kadar bu görevinde kaldı. Burada, 1 Temmuz 1940- 1 Eylül 1942 tarihleri arasında müdür başmuavinliği yaptı. Ek olarak, Erkek Muallim Mektebi ve Kız Muallim Mektebi'nde Edebiyat, Adana Orta Mektebi'nde Türkçe dersleri de verdi.

11 Eylül 1942'de Malatya Lisesi Müdürlüğüne tayin edilerek Adana'dan ayrılan Arif Nihat, üç yıldan biraz fazla süren ayrılıktan sonra, 19 Kasım 1945'te Erkek Lisesi'ndeki görevine döndü. Bu dönüş, onun sanat faaliyetlerini hızlandırdı; dergi ve gazete yazıları yayımlamasını kolaylaştırdı.

Adana, Arif Nihat'ın meslek ve sanat hayatında olduğu gibi, aile hayatında da önemli bir yere sahiptir: İlk eşinden oradayken ayrıldı, “Mutluluk Ârife Servet'tendir” dediği ve aynı okulda Kimya Öğretmeni olan Servet Akdoğan'la orada evlendi; bu evlilikten olan kızı Fırat ve oğlu Murat oradayken dünyaya geldi. Çok geniş bir dost-arkadaş halkasıyla çevrili olarak yaşadı. Dostları arasında öğrencilerinin ayrı bir yeri vardı. 1950 seçimlerinde milletvekili seçilmesi bu geniş çevre sayesinde. Adana'yı, kendisini oralı sayacak kadar benimseyen şair, Adanalı olmadığını söyleyenlere şu nükteli ve anlamlı cevabı veriyor:

“... ”

Saatler yerli marka olmadığından Adana'da zaman da Adana'lı değildir.

Adı, istediği kadar Adana'yla beraber anılsın, Adana'yı doğursa bile, Adana'da doğmadığı için Seyhan da Adana'lı değildir.

² Bk.Saadettin Yıldız, *Arif Nihat Aşya'nın Şiir Dünyası*, MEB Yayınları, İstanbul 1997, s. 22 ve Ek: 8, Ek: 9

Ve şu bahçede dallar Adana'lıdır.. kuşlar Adana'lı değildir.

...

*Ulucami'nin minaresi nerelidir, bilmem... Saat Kulesi –biraz sivril-
diği için olsa gerek- Adana'lı değildir.*

Lâkin ben de değilsem kim Adana'lıdır acaba?

*Adana'luluk Adana'nın sadece ağası, paşası olmuşlara vergiyse yalnız
ölümler Adana'lıdır; diriler Adana'lı değildir!"³*

Arif Nihat'ın Adana yılları 4 Ekim 1948 tarihinde, Edirne Lisesi'ne sürgünü ile sona erdi.

Edirne'de öğretmenlik yaparken 1950 seçimlerinde Adana halkının ısrarları sonucu DP listesinden aday oldu ve Seyhan Milletvekili sıfatıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne girdi. Milletvekilliği yaptığı dört yıllık süreyi de dahil edersek, Arif Nihat'ın Adana yılları yirmi yıldan biraz fazladır.

Arif Nihat, Adana'da çıkan dergi ve gazetelerin çoğuna yazmıştır: Bunlar arasında Çağrı, Çukurova, Çukurova'da Memleket (15 Mayıs 1929-15 Mayıs 1931; 1 Haziran 1930'dan itibaren Memleket), Kalem, Kırkpınar, Türke Doğru dergileri ve Demokrat, Türksözü gazeteleri sayılabilir. Ayrıca, "Başak" adında bir derginin ilk sayısını da yönetmiştir.⁴

3 - Görüşler Dergisinde Arif Nihat

3.1. Yönetici olarak:

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, Görüşler dergisini 1937'de çıkan 4.sayıdan Mayıs 1942'de çıkan 45.sayıya kadar (45.sayı dahil toplam 42 sayı) Arif Nihat Asya yönetmiştir. 4.-14. Sayılarda "yazı işleri müdürü", 15.-21. Sayılarda "mesul müdür", 22.-41 "yayın direktörü" ve 42.-45. Sayılarda "yayın direktörü" olarak görev yapmış; kendisine sırasıyla, Vehbi

³ "Adana'lı", Top Sesleri, *Arif Nihat Asya Bütün Eserleri Çekirdek:1*, Ötüken Yayınevi, İstanbul 1975, s. 118

⁴ Başak dergisinin ilk sayısı 1 Mart 1946 tarihinde çıkmıştır. Yazı İşleri Müdürü A.N.Asya, İmtiyaz Sahibi Salim Günay, Müessisi Y.T.Karan'dır. Başlığın altında "Edebî, İçtimai, Fikir Dergisi; -Şimdilik ayda bir çıkar" ifadesi yer almaktadır. Derginin yazar kadrosundaki isimlerin çoğu, başta Ziya İlhan Zaimoğlu ve Hamid Salih Asyalı olmak üzere Görüşler'de birlikte çalıştığı arkadaşlarıdır.

Evinç (yazı işleri çevirgeni), Rasim Göknel (yazı işleri direktörü) ve Osman Sümer (yazı işleri direktörü) yardım etmiştir.

3.2. Yazar olarak :

Arif Nihat, Adana'ya, bir şiir kitabı yayımlanmış, değişik dergi ve gazetelerde şiirleri çıkmış ve iyi bir edebiyat eğitimi almış genç bir aydın olarak gitti. Ortaokul ve lise öğrenimini taşrada (Bolu ve Kastamonu'da) yapmış olduğu ve esasen kalender bir mizaca sahip bulunduğu için, Adana hayatına alışmada ve her kesimden insanla kaynaşmakta herhangi bir güçlük çekmedi ve orada yayımlanmakta olan dergi ve gazetelerin ilgi odağı haline geldi. Bunun tabii bir sonucu olarak, daha bir buçuk yıllık öğretmenken ikinci kitabını da Adana'da yayımladı.⁵

Görüşler dergisi, Adana Halkevi'nin yayın organı olarak 1 Nisan 1937 tarihinde yayın hayatına girdiği zaman, Arif Nihat yaklaşık on yıllık meslek tecrübesine sahip, üç kitabı yayımlanmış (Heykeltıraş-1924, Yastığının Ruyası-1930, Âyetler-1936), kolay yazan ve yazdıkları beğenilen bir yazardı. Orada çıkan dergi ve gazetelerin ilgi odağı oluşunda bu tecrübenin de önemli bir rolü vardır.

Görüşler'in 9 yıl 3 ay süren yayın hayatında Arif Nihat'ın toplam 40 yazısı çıkmıştır. Bunların 11'i şiir, 11'i mensur şiir, 8'i fıkra, 5'i tanıtma yazısı, birer tanesi de folklor derlemesi, makale, mülâkat, anma yazısı ve kısa nesirdir. Bu yazılarda "A.A.", "Asya", "Arif Nihat Asya, Arif Nihat Asya" ve "Görüşler" imzalarını kullanmıştır. 11 şiirin 10 tanesinde ve 11 mensur şiirin 9'unda Arif Nihat Asya (13 defa) ve Arif Nihat Asya (6 defa) imzasını kullanan yazar, şiir ve mensur şiir dışındaki yazılarında "Asya"

⁵ Daha sonra, "Ben Asya soyadımın imza olarak bulunduğu kitapları kabul ediyorum, öbürlerini başkasının sayıyorum, reddediyorum." (Bk. Mustafa Karapınar, "Arif Nihat Asya ile Bir Konuşma", *Töre Dergisi*, S.17, Ekim 1972) diyerek külliyat dışı bırakmak istediği Yastığının Ruyası hakkında Ahmet Hamdi Tanpınar'ın şu değerlendirmesi, Arif Nihat'ın ilgi odağı haline gelişinin de izahı olsa gerektir: "*Mensur şiirleri ihtiva eden bu küçük kitap, bizde hâlis sanat (art pur) sahasında yapılan ilk teşebbüstür. Hiçbir gaye göstermeksizin, yalnız gergin bir şuurun bir nevi oyununu temsil eden bu mimicik kitap, 'sanat için sanat' tezini 'empresyonizm' tezine yaklaştıran bir muvaffakiyettir. (...) Küflü bir romantizme ve şekle bürünen ruhlara bu kitap, büyük bir ders ve yeniliğe susamış ruhlara da büyük bir ümittir.*" ("Yastığının Rüyası", *Edebiyat Üzerine Makaleler*, Dergâh Yayınları, 6. Baskı, İstanbul 2000, s. 388)

ve “A.A.” imzasını daha çok tercih etmiştir. Bu tercih, onun şiiri diğer türlerin üstünde gördüğü gerçeğini de ortaya koymaktadır.

1937, 1938, 1939, 1940 yıllarında çıkan 28 sayıda toplam 26 yazısı yayımlanan yazar, dergiye 1941, 1942, 1943, 1944 yıllarında toplam 8 yazı yazmakla yetinmiştir. Bu azalmanın Malatya Lisesi Müdürlüğü ve ikinci askerlik dönemiyle yakından ilgili olduğunu düşünmek, herhalde, yanlış olmaz. 1945’te 4, 1946’da 2 yazısı çıktığına göre, Adana’ya dönüşü, aynı zamanda, yazı hayatına dönüş olarak kabul edilebilir.

Derginin, üç aylık bir duraklamadan sonra Temmuz 1946’da çıkan son sayısında iki yazı birden yayımlayan yazar, Görüşler’in yerine çıkarılan Çukurova dergisinin Eylül 1946 tarihli 1.sayısında “Sürgün”, Ekim 1946’da çıkan 2. sayısında da “Renkler” adındaki mensur şiirlerini yayımlamıştır.⁶ Bu da onun Adana Halkevi ile ilgisinin sürmekte olduğunu göstermektedir.

Arif Nihat, Görüşler’de yayımladığı yazıların yarısını kitaplarına almamıştır. Bunların çok belirgin bir ortak özelliği bulunmamakla beraber, genellikle, şiir ve mensur şiir dışındaki yazılarını dışarıda bırakmış olduğu söylenebilir:

Sayı	Tarih	Yazının Adı	Yazının Türü	İmza	Sayfa
1	1 Nisan 1937	“Derdiçok”tan	Tanıtma yazısı	Asya	12-13
2		Puşkin için Söylenmiş Sözler	Tanıtma yazısı	A.A.	24-26
3	2 Mayıs 1937	Eyvah ne yer ne yar kaldı!..	Anma yazısı	Asya	3-5
4		“Derdiçok”tan	Tanıtma yazısı	Asya	13
5		Adana’da Çıkmış Kitaplar, Mecmualar, Gazeteler ⁷	Tanıtma yazısı	Asya	16-19
6	5 Son Teşrin 1937	Adana’da Çıkmış Kitaplar, Mecmualar, Gazeteler KARACAOĞLAN ⁸	Tanıtma yazısı	Asya	26-28
7	6 Birincikânun 1937	Model Heykeliyle Konuştu (19.11.1937 Adana)	Fıkra	Asya	1-2

⁶ Bu iki yazı, birleştirilerek Top Sesleri (Ötüken Yayınevi, Arif Nihat Asya Bütün Eserleri Çekirdek:1, İstanbul 1975, s. 76-78) Sürgün adıyla yayımlanmıştır.“Renkler” yazısı ise Aramak ve Söyleyememek adlı kitabında aynı adla (Aynı seri, Çekirdek:2, İstanbul 1976, s. 348) yayımlanmıştır.

⁷ Ali Hadi Okan’ın “İki Kitap” adlı şiir kitabını tanıtan bir yazı.

⁸ Zihni Ardıç’ın 1936’da basılan kitabını tanıtan bir yazı.

8	9	Mart 1938	Çukurova Efsaneleri: Düğün Alayı	Foklor yazısı	A.A.	11-12
9	10	Nisan 1938	Türk Destanından Çıkan Manalar	Makale	A.A.	42-44
10	11	Mayıs 1938	Ninni	Mensur şiir	Arif Nihat Asya	49
11	12	Son Teşrin 1938	Cumhuriyet 15 Yaşında	Fıkra	Asya	2-3
12	13-14	Önkânun-1938 Sonkânun-1939	5 Kânunısani	Fıkra	Görüşler	65
13			Bugünün Hikâyesi	Şiir	Asya	67-68
14	23	1.Kânun 1939	Emin Ağa ile Bir Saat	Mülâkat	A.A.	13-17
15	39	2.Teşrin 1941	Büyük Matem Günümüz: Adana Bugünkü Büyük Şeyleri İlk Düşündüğü Yer Olmakla Bahtiyardır	Fıkra	Arif Nihat Asya	3-8
16	40-41	1.Kânun 1941- 2.Kânun 1942	5 Kânunısani	Fıkra	Asya	5-6
17	42	Şubat 1942	Halkevi	Fıkra	A.A.	5
18			Asker Ocağı	Mensur şiir	Asya	10-11
19	82-83	Eki.-Kas. 1945	Saklambaç	Mensur şiir	Arif Nihat Asya	21
20	89-91	Temmuz 1946	Masallar	Fıkra	Arif Nihat Asya	4-5

“Eyvah ne yer ne yar kaldı!”, 13 Nisan 1937’de vefat eden Abdülhak Hâmid’i anmak amacıyla yazılmıştır. Ayrıntıya girmeden yaptığı değerlendirme, Arif Nihat’ın edebiyatımızın meseleleri konusunda ne kadar aydınlık düşünceler taşıdığını ortaya koyuyor. Şu birkaç cümle, neyi kastettiğimizi gösterecektir: “Hâmid şairliğin dışında eseri ve iddiası olmayan, kendini edebiyata ve bilhassa şairliğe vakfetmiş, şairlikte teksif etmiş bir zekâ idi. Hayatta da şiirinin mantığını başka mantıklardan üstün tutarak yaşadı, bu yüzden bedbaht günler de geçirdi. Arkadaşlarının ihtiyatla, itidalle mevzuda ve çeşitler getirmekte yapabildiği bir yeni edebiyat hareketini o çok ileriye götürdü. Eski sanat mefhumları gibi eski sanat şekillerini de ‘herc ü merc’ etti.”

19.11.1937 tarihini taşıyan “Model Heykeliyle Konuştu” başlıklı yazı Atatürk’ün Adana’yı ziyareti ile ilgilidir. “Mustafa Kemal Paşa 19 Kasım 1937 tarihinde Adana’ya dönemin başbakanı Celal Bayar, bakanlar ve milletvekillerinden oluşan bir heyetle birlikte gelmiştir.

Bu gezisinde ilk uğradığı yer Atatürk Parkı olmuştur. Parktaki heykelinin arkasında yer alan ‘Bende bu vakayiin ilk hiss-i teşebbüsü, bu memlekette, bu güzel Adana’da vücut bulmuştur.’ cümlesi onu hatıralarına götürmüştür. Ve Mustafa Kemal Paşa, heykelinin önünde fotoğrafçı-

lara poz vermiştir. Mustafa Kemal Paşa'nın bu ziyareti iki saat sürmüş ve aynı gün Mersin'e hareket etmiştir.”⁹

Arif Nihat, Atatürk'ün kendi heykelini gördüğü zamanki hâlini, mensur şiirlerinde kullandığı kıvrak ve duygulu söyleyişe çok benzeyen bir üslupla, şöyle anlatıyor:

“Aziz misafir, heykelini ziyaret etti. Aralarında kalan ince, belirsiz bir gülümseme diliyle heykel ve model selamlaştılar.

Misafir, belki de yeni yüzlerle karşılaşacağını zannetmişti. Öyle olmadı. Heykelin çevresinde dizilenler arasında bayrak tutan askeri tanıdı, bayrağı öpen kıızı tanıdı. Biri oğlu, biri kıızıydı.

Vurulmuş erkeğinin elinden silahı kavrayıp alan genç kadını tanımakta tereddüt eder gibi oldu. Sonra hatırladı ki bu, başka bir yerde mermi taşıyor gördüğü kadındır. O kadın da o erkek de silah arkadaşlarıydı.”

3.3. Yol gösterici (üstad) olarak:

Arif Nihat, Yastığının Ruyâsı (1930), Âyetler (1936), Kanatlar ve Gagalar (1945) ve Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor (1946) adlı eserlerinde yer alan şiir ve yazılarının büyük bir çoğunluğunu Adana'da yazıp yayımladı. Özellikle Âyetler'de yer alan mensur şiirler de Kanatlar ve Gagalar'da yer alan kısa nesirler (nükte, vecize, fantezi ve hicivler) de çok ilgi çekici, üslûbu coşkun ve özendirici bir karakter taşıyor.

Adana okullarında yıllarca öğretmenlik yapan Arif Nihat, gençler tarafından, yayın dünyasında da sınıfta uyandırdığı hayranlığa yakın bir ilgi ile karşılanmıştır. Gerek mensur şiirleri ve gerekse daha sonra çoğu Kanatlar ve Gagalar'da toplanacak olan kısa nesirleri, öğrencilerini ve okur çevresini çok etkilemiştir. Birincisi kısa nesirlerinden, ikincisi de mensur şiirlerinden etkilenildiğini gösteren aşağıdaki iki örnek bu düşüncemizi doğrulamaya yetecektir:

“MEVSİMDEN

Kıymetli Hocam Arif Nihat Asya'ya

...

Rüzgâr: Bir yel değirmenin kanadında türküsünü söyler.

...

⁹ Gülseren Akalın, “Adana'nın Gazili Günleri”, *Adana Köprü Başı* (Haz: M. Sabri Koz), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2000, s. 136-141

Dağlara bakan gözler düzlüklere bakamaz... yorulur.

...

En yüksek ses: Erkekçe söylenmiş türkülerdeki sestir.

Güneş: Kanını denize akıttığı zaman gece başlar.

İki yıldız birbirinin takip ede ede yorulur. Birbirine kavuştukları günü göremeyeceklerdir.

...”

(Galip Güvendik, Sayı: 13-14, Aralık-Ocak 1938-39 s. 24)

“YANKI

-A.N.Asya'ya-

I

Bir bahar, kuşların kanatlarında ve mor dalgaların yosun kokan köpüklerinde kaldı.

★

Bana, dalgalara serptiğim karanfillerin, lâlelerin pelesseklerin karşı sahile geçtiğini söylüyorlar!

★

...

★

Deniz uğultu, rüzgâr mırıltı, sahil yankı dolu...

Düşünüyorum ve sahil dağlarına karşı durarak soruyorum:

-Bunlar benim için ses olamaz mı?...

Benden çıkan bana, aynı ton, ve aynı sesi ile soruyor:

-Bunlar benim için ses olamaz mı?

II

Bugün kulağım uğultu dolu, sana renk taşımak istedim!

Karşı sahilde dalgalara serptiğim karanfillerin, lâlelerin, pelesseklerin renkleri..

Bunlar senin için renk olamaz mı?

★

Ey sahillerden yankılanmak üzere giden sesim:

Bizim dağlara da selâm götür. Ve dönerken bize kekik kokusu getirsin bağların çobanları!..

(Mustafa Demirkıran, Sayı: 35, Mayıs 1941, s. 31)

Galip Güvendik'in yazısından aldığımız örnekler, Arif Nihat'ın kimini “gaga”, kimini de “kanat” olarak kabul ettiği yazılarına; Mustafa Demirkıran'ın yazısından yaptığımız alıntılar ise, önce Âyetler adıyla

yayımlayıp son baskılar için “Kanatlarını Arayanlar” olarak düzenlediği fantastik ve duygulu mensur şiirlerine ilk bakışta benzetilebilecek kadar onun etkisinde kaleme alınmıştır. Dergide aynı nitelikte başka yazılar da vardır.

3.4. Görüşler’deki Yazıları:

Sayı	Tarih	Yazının Adı	Türü	İmza	Sayfa
1	1 Nisan 1937	1-“Derdiçok”tan 2-Puşkin için Söylenmiş Sözler	Tanıtma yazısı ¹⁰ Tanıtma yazısı	Asya A.A.	12-13 24-26
2	Mayıs 1937	1-Eyvah Ne Yer Ne Yar Kaldı 2-“Derdiçok”tan 3-Adana’da Çıkmış Kitaplar, Mecmualar, Gazeteler	Anma yazısı Tanıtma yazısı Tanıtma yazısı	Asya Asya Asya	3-5 13 16-19
3 ¹¹	Haziran 1937	YOK			
4	I. Teşrin 1937	Kambur	Mensur şiir	Arif Nihad Asya	14
5	Son Teşrin 1937	1-Sükût ¹² 2-Adana’da Çıkmış Kitaplar, Mecmualar, Gazeteler: Karacaoğlan ¹³	Mensur şiir Tanıtma yazısı	Arif Nihad Asya Asya	21 26-28
6	I. Kânun 1937	Model Heykeliyle Konuştu (19.11.1937, Adana)	Fıkra	Asya	1-2
7	Ocak 1938	Yeni Yıla Mısralar ¹⁴	Mensur şiir	Asya	30
9	Mart 1938	1-Çukurova Efsaneleri: Düğün Alayı 2-Falcılar	Folklor derlemesi Mensur şiir	A.A. Arif Nihad Asya	11-12 48-50
10	Nisan 1938	Türk Destanlarından Çıkan	Makale	A.A.	42-44

¹⁰ Sanat adamlarını ve edebi veya bilimsel eserleri tanıtmak amacıyla yazılmış “gazete yazısı” niteliğindeki yazılar kastedilmektedir.

¹¹ Bu sayıda Arif Nihat’ın yazısı bulunmamakla beraber, Naci Ecer, “Âyetler” (1) başlıklı yazısında, Âyetler kitabının ikinci baskısını etraflı ve dikkatli bir bakışla tanıtmış (s.29-33); yazıların üslûbu ve yazarın duygu dünyası üzerine seviyeli bir değerlendirme yapmıştır.

¹² Bu yazı, *Kanatlarını Arayanlar* adlı kitabında (Nesirler: 3 s. 251) “Sükût II” adıyla yer almaktadır ve dergidekinden hayli farklıdır.

¹³ Zihni Ardıç’ın 1936’da yayımlanan “Karacaoğlan” adlı kitabı tanıtılmaktadır.

¹⁴ *Aramak ve Söyleyememek* (Çekirdek:2) adlı kitabın 335. ve 336. sayfalarında “Yılbaşı I” ve “Yılbaşı II” adıyla ve küçük birkaç değişiklikle yer almaktadır.

		Manalar			
11	Mayıs 1938	Ninni	Mensur şiir	Arif Nihat Asya	49
12	Kasım 1938	Cumhuriyet 15 Yaşında	Fıkra	Asya	2-3
13-14	Önkânun-Sonkânun	1-Takvimlerimizin Bu Yaprağı Siyah Kalacaktır 2- 5 Kânunısani ¹⁵ 3-Bugünün Hikâyesi	Mensur şiir Fıkra Şiir	Arif Nihat Asya Görüşler Asya	1-2 65 67-68
15	Şubat 1939	Mektuplar	Fıkra	Arif Nihat Asya	14
20-21	Eylül-I.Teşrin 1939	Âyetler'den	Mensur şiir	Arif Nihat Asya	31
23	I.Kânun 1939	Emin Ağa ile Bir Saat	Mülâkat	A.A.	13-17
24	II.Kânun 1940	Zelzele	Şiir	Arif Nihat Asya	5
25-26	Şubat-Mart 1940	Mektup	Şiir	Arif Nihat Asya	11-12
27	Nisan 1940	Yaşamak	Şiir	Arif Nihat Asya	13
29	I.Teşrin 1940	Doğmak ¹⁶	Mensur şiir	Arif Nihat Asya	12
30	I.Kânun 1940	Murat ¹⁷	Şiir	Arif Nihat Asya	9
39	2.Teşrin 1941	Büyük Matem Günümüz: Adana Bugünkü Büyük Şeyleri İlk Düşündüğü Yer Olmakla Bahtiyardır	Fıkra	Arif Nihat Asya	3-8
40-41	1.Kânun-1941 2.Kânun 1942	1. 5 Kânunısani 2.Bayrak	Fıkra Şiir	Asya Arif Nihat Asya	5-6 12
42	Şubat 1942	1-Halkevi 2-Asker Ocağı	Fıkra Mensur şiir	A.A. Asya	5 10-11
46	1.Teşrin 1942	YOK ¹⁸			

¹⁵ Yazı tam anlamıyla Arif Nihat üslubundadır; onun kaleminden çıktığından şüpheye mahal yoktur.

¹⁶ I.Teşrin 1940 tarihli Görüşler'de yayımlanan bu yazı, Sevgi Mektupları'nın 32.'sidir ve 16.XI.1940 tarihini taşımaktadır. Yazılış tarihi yayımlanış tarihinden sonra olmayacağına göre, mektuba ait bir tarih yanlışlığı olsa gerektir.

¹⁷ Bu şiir, Servet Hanım'dan doğma oğlu Murat'ın dünyaya gelmesinden hayli önce yazılmıştır. Arif Nihat'ın ölümünden sonra basılmış olan *Sevgi Mektupları* kitabında "34. Mektup" olarak yer almaktadır. (Eylül 2001, Babıali Yayıncılık, Haz. Y.Bülent Bakiler)

¹⁸ Bu sayının 32. sayfasında "Yıllardan beri mecmuamızın neşriyat müdürlüğü vazifesini görmekte olan Kıymetli Şair Arif Nihat Asya, Malatya Lisesi Müdürlüğüne tayin edilmiştir. Mecmuanın Yazı İşleri Müdürlüğünü ifa etmekte olan Osman Sümer İhtiyat Subay Okuluna gitmiş bulunmaktadır. Görüşler, Evimizin bu kıymetli elemanlarına yeni ödevlerinde yüksek başarılar diler." notu bulunmaktadır.

48-51	1.Kânun 1942 Mart 1943	1- Su ¹⁹ 2.Hakkuşları ²⁰	Şiir Şiir	Arif Nihat Asya Arif Nihat Asya	5 10-11
71	2.Teşrin 1944	Mektup	Şiir	Arif Nihat Asya	8
79-80	Tem.-Ağ. 1945	1-Tepeler 2-Dalga Dalga	Şiir Mensur şiir	Arif Nihat Asya Arif Nihat Asya	4 14
82-83	Ekim-Kas. 1945	1-Ev 2-Saklambaç	Şiir Mensur şiir	Arif Nihat Asya Arif Nihat Asya	4 21
84 ²¹	Aralık 1945	YOK			
88-91 ²²	Temmuz 1946 ²³	1-Masallar 2-Gökler	Fıkra Kısa nesir	Arif Nihat Asya Arif Nihat Asya	4-5 9

¹⁹ Başlıktan sonra “Talat’ın ölümü münasebetiyle” ifadesi var. Bu not *Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor* kitabında “Talât Muter’e” şeklindedir. (bk.1975 baskısı, s. 34)

²⁰ “Hakkuşları” şiiri ile ilgili olarak, 26. sayfada “Arif Nihat Asya bu şiirini H.Talat’ın ölümü münasebetiyle yazmıştır” dipnotu var. Ayrıca, şiirin başlığının altında, Talat Muter’in Arif Nihat için yazdığı şu kıta yer alıyor:

Bir zekâ timsâli görmekse eğer maksûdunuz,

Ârif’in seyreyleyin çeşmân-ı nûr-efşânını!

Kudret-i Yazdân’ı inkâr eden gâfillere,

Sun’-ı Hakkın gösterir mu’ciz-nümâ bürhânını! Bu kıta *Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor*’a alınmamış, not da “Talât Muter’e” şeklinde kısaltılmıştır. (bk.1975 baskısı, s.35)

²¹ Bu sayının 17.sayfasında, “Şehrimizde edebi hareketler” başlığı altında, *Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor*’un çıkacağına dair duyuru yer almaktadır: “*Haber aldığımız göre Arif Nihat Asya’nın ‘Bir Bayrak Rüzgar Bekliyor’ adlı eseri yakında yayımlanacaktır. Kendisini sevenler bu eserin çıkmasını beklemektedirler.*”

²² Bu sayının 16. sayfasında, *Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor* kitabının ilk baskısının çıktığı şöyle i duyuruluyor: “*Değerli Edip ve Şair Arif Nihat Asya’nın ‘Kanadlar ve Gagalar’ adlı nükte kitabından sonra çoktanberi beklenen ‘Bir Bayrak rüzgâr bekliyor’ adlı Şiir kitabı da Kuruköprü’de Dilek Kitabevinde satışa çıkarıldı.*

Böyle üstün bir şiir kitabının bize verdiği haklı gururu okuyucularımızla paylaşmayı memnurlukla kabullendiğimizi söyler bu şiir demetini şiir sevenlere haber veririz.”

Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor’un İstanbul Sabri Çelik Matbaası’nda yapılan bu ilk baskısının iç kapağında 1945, dış kapağında ise 1946 tarihi bulunmaktadır.

²³ Dergi bu sayıdan sonra yayını kesmiştir. İç kapakta şu not yer almaktadır: “*Şimdiye kadar ‘Görüşler’ adile yayımlanan dergimiz önümüzdeki sayıdan itibaren ‘Çukurova’ olarak yayımlanacaktır.*

Yeni bir sayı ve yepyeni bir kadroyla Cenubun biricik kültür dergisi olacağına inandığımız Çukurova sahiplerini gençliğe ve bütün değerli kalemlere açmıştır. Onda bütün Çukurovalıların payı vardır.”

İsim değişikliği, aynı sayının arka kapağında şöyle haber verilmiştir: “*ÇUKUROVA Adana Halkevi tarafından çıkarılır Aylık Kültür Dergisi Neşriyat Müdürü: Kemal Çelik Yazı İşleri Müdürü Hamid Salih Asyalı Yıllığı 240 Kuruş 6 Aylığı 120 Kuruş Basıldığı yer BUGÜN Basımevi”*

Sonuç

Görüşler, Adana Halkevi'nin yayın organı olup Adana ve çevresi başta olmak üzere, 1930'lu-40'lı yılların Türkiye'sinin kültür hayatına hizmet eden aylık bir dergidir. Aralarında Arif Nihat Asya, Celâl Sâhir Muter, Falih Rıfıkı Atay, İbrahim Zeki Burdurlu, Kemal Sadık Göğçeli (Yaşar Kemal), Selahattin Batu, Suut Kemal Yetkin, Şükran Kurdakul, Taha Toros gibi, Türk sanat ve kültür hayatında yer edinecek olan önemli isimlerin de bulunduğu geniş bir yazı kadrosuna sahiptir.

Dergi, Arif Nihat'ın yazı hayatında da önemli bir yere sahiptir. Devrinde çok etkili olmuş bir sanat dergisini beş yıla yakın yönetmiş olması ona hiç de azımsanamayacak bir yayıncılık deneyimi kazandırdığı gibi, bu vesile ile birçok yazar, şair ve kültür adamıyla tanışmış olmak da estetik donanımını zenginleştirmiştir.

Dergide hem yönetici hem de yazar olarak görev alan Arif Nihat, dergide yayımlanan birçok yazıdan kolaylıkla anlaşılacağı gibi yol göstericilik de yapmıştır. Özellikle mensur şiirlerinin –çoğu öğrencisi olan- gençleri hayli etkilediği anlaşılmaktadır.

Arif Nihat 1937-40 yılları arasında çıkan 27 dergide (1.-30.sayı) toplam 26, 1941-1946 arasında çıkan 43 dergide (31.-91. sayı) ise toplam 14 yazı yayımlamıştır. İlk yıllardaki yazma rahatlığı, aile hayatındaki bazı gelişmeler ve Malatya'ya gidişi sebebiyle, 1940'tan sonra ortadan kalkmıştır.

Arif Nihat'ın Görüşler'de çıkan yazılarını (a) özellikle şiir ve mensur şiirde çok başarılı olacağını gösteren ve sanat değeri yüksek metinler; (b) edebiyatın teorik meseleleriyle de, siyasal ve kültürel konularla da ilgilendiğini gösteren ve düşünce yönü öne çıkan metinler olmak üzere iki gruba ayırmak mümkündür.

Birinci gruba girdiğini düşündüğümüz metinlerin çoğu sanatçı duyarlılığının üst seviyelere çıktığı, –sanat hayatı açısından erken dönem çalışmaları olmalarına rağmen- hem şekil yönünden, hem dil ve üslup yönünden hayli başarılı, iyi işlenmiş eserlerdir. Bu dergiye yazdıklarının yarısından biraz fazlası bu gruba dahil edilmelidir. Dörtte üçünün daha

sonra yayımlanmış olan kitaplarına alınmış olması, Arif Nihat'ın da bu yazıları “yeterli” gördüğü anlamına gelir.

İkinci grupta saydığımız yazılar, edebiyat hayatının akışı içinde – çoğu zaman görev ve konum gereği, yani Adana Halkevi'nin bir mensubu ve derginin yazı işleri direktörü sıfatıyla- kaleme alınmış metinlerdir. Bu kabil yazıların öyle çok yüksek bir estetik niteliğe sahip olması beklenmez. Nitekim Arif Nihat da bu gruba giren yazılarını –biri hariç- kitaplarına almamıştır. Fakat bu gruba giren yazıları arasında da iyi işlenmiş birkaç yazının bulunduğunu belirtmek gerekir. Yazarın kalemi, edebiyat meseleleriyle ilgili yazılarda daha rahat işlemiştir.

Yaptığımız bu çalışma, sanatçıların sanat hayatının araştırılmasında ilk kaynakların ne kadar önemli olduğunu bir daha göstermiştir. Arif Nihat, Adana'da görev yaptığı süre içinde başka birçok dergi ve gazeteye de yazdı. O gazete ve dergilerin de aynı şekilde taranması önemli bir hizmet olacaktır.

“ARIF NİHAT ASYA IN THE JOURNAL OF GÖRÜŞLER”

Abstract

Görüşler “Visions”, which was a publication of the Adana Halkevi “community centre” had been published between the years 1937-1946. 42 (4-45) issues of the magazine was published under the directorship of Arif Nihat. Görüşler, which had been able to produce 91 issues in a time period of 9 years, became one of the prominent cultural and art magazines of the time particularly in the vicinity of Adana.

Arif Nihat, who had spent more than half of his teaching-life in Adana, served for Görüşler both as a director, and a writer as well as a maestro.

40 articles of Arif Nihat had been published in the magazine 20 of these was re-published in his books. The remaining 20, which was not re-published in his books, do not have distinct shared characteristic.

Keywords

Arif Nihat, Görüşler, Adana Halkevi “community centre”, cultural magazine, publication director.